

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și Interurban
Nr. 750,

ROMÂNUL

REDACTIA

și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.
Manuscriptele nu se în-
napolază.

Vitejia Românilor.

Dănilă Stanciu.

— Un act din marele războiu. —

Regimentul clujan de infanterie Nr. 51, alcătuit mai ales din Români, s'a distins prin numeroase acte de vitejie în luptele cu Rușii. Multe piepturi voinicești sunt împodobite cu decorațiuni acordate de M. S. Monarhul ca recunoștință pentru vrednicia militară a Românașilor noștri.

La o cazarmă din Cluj s'a prezentat zilele acestea un caporal din amintitul regiment. Venise omul dela Viena, unde a zăcut trei luni într'un spital, ca să-și vindece piciorul înghețat astă-iarnă în războiul din Polonia-rusească. Umbla și acum cu băț, căci piciorul îl mai doare, dar ranele pricinuite de ger sunt aproape vindecate.

Numele caporalului este **Dănilă Stanciu**, dela Bozna, sat în Sălaj. E soldat în activitate, în Octombrie 1914 era să-și împlinească anii de slujbă cătănească. Fecior bine încheiat, cu mustăcioară neagră, cu ochi ageri lucitori, iar la piept cu **medalia de aur pentru eroism**.

Distincția este rară, se dă numai pentru fapte foarte îndrăznețe.

Lucrul s'a petrecut în Decembrie 1914. Regimentul 51 se desfășurase într'o lungă linie de bătaie în fața satului galițian **H**. Tranșeele rusești se găseau la mică distanță de ale noastre. Puștile și mitralierele lucrau neobosite și din o parte, și din alta; dar nici ai noștri. nici Rușii nu se puteau mișca înainte.

Centrul nostru se oprise, deoarece dușmanii scutiți în dosul unei **șuri uriașe** își tocmiseră acolo mitralierele și trimiteau vijelii de gloanțe asupra pozițiilor noastre. Ca să poată progresa centrul, trebuia întâi distrusă clădirea primejdioasă. Tunuri grele nu erau la îndemână; iar artileria ușoară a tras câteva focuri asupra șurii, a nimerit-o, dar n'a prăbușit-o, și dușmanul putea să ne împoaste mai departe cu focurile mitralierelor sale scutite.

Locotenentul **G.**, comandant al companiei, a întrebat feciorii:

— Cine pornește din voi, să aprindă clădirea cu acoperișul de paie și trestie?

Unul dintre soldați s'a anunțat să plece noaptea și să încerce a da foc șurii păcatoase.

A plecat în întunec, lunecând încetisor spre Ruși. Cei rămași așteptau nerăbdători; — dar soldatul nu s'a mai întors.

A doua zi, răsărind soarele, se putea zări lămurit, cum nenorocitul sta strâns lipit de perete, părea răstignit, nu alta.

Dănilă Stanciu s'a prezentat atunci la comandant, spunând că voiește să încerce și el să aprindă clădirea cu pricina.

Locotenentul a dat mâna voios cu Dănilă, și i-a dorit noroc și izbândă.

Stanciu înainte de a porni la drum, și-a luat ranița din spate, și-a lăsat la o parte pușca, baioneta și sacul de pâine: n'a cerut dela locotenent, decât o cutie de chibrituri, fiindcă cutia lui era pe sfârșite.

În ziua mare, la un ceas după amiază **Dănilă Stanciu** a ieșit din tranșeu și cu pași măsurati s'a îndreptat spre locul afurisit. Soții

de arme și ofițerii priveau agitați pe urmele lui și așteptau în fiecare clipă, ca îndrăznețul militar să fie culcat pe zăpadă de focul rusesc.

S'au înșelat. Rușii nu trăgeau de loc, iar Stanciu venia tot mai aproape, mai aproape de dâșii.

Acum se găsea la 20 pași de casă, 10 pași, 5 pași: în tranșeele noastre creștea iritația, fețele se înroșiseră, toți se uitau infiorați la omul, care mergea orbește în gura morții.

Stanciu sta lângă sură. Nu s'a uitat împrejur, ci din buzunar a smâncit cutia de chibrituri, și cu mâna cealaltă deodată ținu în sus chibritul aprins și-l atinse de streșina șurii.

Acoperișul începu să ardă, limbile de foc îl învălueau încetisor, soldatul vără cutia întregă în mijlocul trestiei și a paielor, se mai opri un moment să vadă: a reușit deplin treaba? Apoi, mulțumit de ceea ce a isprăvit cu pași repezi a luat-o îndărăt.

Rușii, când au observat norul de fum, au descărcat un potop de gloanțe după **Dănilă** al nostru care alerga spre tranșeele lui, unde a sosit întreg și sănătos.

Bucurie uriașă a întâmpinat pe curajosul ostaș. Sura ardea cu flăcări și în scurtă vreme se prefăcu în cenușă.

Centrul rusesc, în vreme ce focul mistuia clădirea, a dat semnul de retragere; iar regimentul nostru i-a ocupat locul îndată.

Comandantul companiei a raportat și a propus, ca **Dănilă Stanciu** să fie distins. În 2 Ianuarie 1915 colonelul Langendorf, în fața

Scene dintr'o tabără de prizonieri de război.

E aproape o lună de zile de când fac serviciu militar în tabăra de prizonieri de războiu din Debrețin. Toți prizonierii de aici sunt ostași din armata rusească. Majoritatea, firește, sunt Ruși, sunt însă și puțini Români din Basarabia, Poloni, Tătari. Toți sunt dela infanterie. Sunt tratați în mod foarte uman.

Eu până acuma nu am văzut Ruși, deci nu am avut ocaziune să stau de vorbă cu ei. Sunt oameni simpatici, nu sunt răutăcioși, nu sunt certăreți, nu injură. Religiozitatea Rușilor stă la cea mai mare înălțime. Ei, din convingere sunt religioși. În această privință de fățarnicie absolut nu poate fi vorba.

De multe-ori, seara, după cină, prizonierii formează grupuri de câte 100—200 oameni, când apoi cântă și joacă. De obicei cântă marșuri războinice și „Tatăl nostru”. Intotdeauna, de câte ori cântă „Tatăl nostru” ori „Christos a înviat”, cu toții își descoperă capul, întorcându-se cu fața spre răsărit.

Înainte cu vre-o 10 zile, seara la 1/8 ore a sosit aici un transport de 35 ofițeri ruși. Apropiindu-se de tabără, prizonierii de război, un grup de vre-o 500 oameni, cari și-au ocupat locul lor de culcare, cântau cu toții, în cor, „Tatăl nostru”. Credeai că sub presiunea cân-

tatului prizonierilor de război, și văzduhul, nu numai inimile se cutremurau.

Ofițerii ruși, apropiindu-se de acest grup, deodată, ca la comandă, cu toții și-au descoperit capetele și așa au mers până s'a terminat rugăciunea. Scena aceasta m-a emoționat mult. A fost un moment înălțător.

Joi, în 20 Mai n., după amiază la 3 ore s'a celebrat aici o slujbă Dumnezeiască pentru prizonierii de război. A servit un preot român, preotul militar d. **Coriolan Buracu** din Mehadia, care a intervenit la locurile competente pentru aceasta. Permisivitatea a fost obținută, cu cea mai mare bunăvoință, ceea ce încă e o dovadă eclatantă, că prizonierii de război sunt tratați bine și că nu există nici o animozitate față de ei.

La serviciul dumnezeesc, care a avut loc sub cerul liber, au luat parte toți prizonierii, vre-o 500 oameni. Serviciul a fost celebrat în limbile rusească și românească. Răspunsurile, firește, s'au dat în limba rusească de către un cor improvizat.

A fost o privescătoare impunătoare! Am impresiunea, că cei 500 prizonieri, în decursul serviciului dumnezeesc, au uitat, că sunt departe, foarte departe de ai lor, fiind ei acum prizonieri — de războiu într'o țară ospitalieră. Acești prizonieri, uitând totul, uitând de ce au fost părtași până acuma, în acele momente, gândul lor era numai la Atotputernicul Dumnezeu.

La sfârșitul serviciului dumnezeesc, p. Buracu a ținut o scurtă vorbire prizonierilor

de război. Această vorbire ținută în limba românească, a fost tălmăcită în limba rusească de către un român din Basarabia, prizonier de război. Păr. Buracu, în cuvinte pătunzătoare, a spus prizonierilor de război, i-a îndemnat, ca cu toții să ridice rugăciuni către cer, ca războiul să se sfârșească și atunci ei, prizonierii să se reîntorcă la vetrele lor, la părinții, la nevestele, la copilașii lor.

Aici în Debrețin, fiind și soldați români, p. Buracu, mi-a spus, că de mai multe ori a făcut slujbă dumnezească în limba noastră. Ne putem închipui bucuria soldaților noștri.

A doua zi de Rusalii, părintele Buracu, iarăș a ținut un serviciu dumnezeesc pentru prizonierii de război. Dintre aceștia, s'au ales 60 oameni, cari sub conducerea unui român din Basarabia au cântat la s. liturghie.

Cu ocaziunea probelor de cântare, s'au cântat și cântări lumeste. E de remarcat imnul național rusesc, un marș al marinarilor și unul căzăcesc.

În adevăr, trebuie să te uimească dibăcia prizonierilor de război ruși în ale cântatului.

În sfârșit au dansat rusește. La un joc căzăcesc, așa zis un joc sălbatec, foarte frumos însă (în loc de muzică, toți cei 60 coriști au cântat), iar unul din ei fluera (cu două degete în gură). Fluieratul acesta credeai că e de nai.

Prizonierilor li s'a dat țigarete, mai multe pachete de tutun, pentru ce ei au fost foarte recunoscători.

Alex. Tințariu.

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 2 coroane

întregului regiment, i-a animat pe piept medalia de aur pentru eroism și i-a avansat la gradul de caporal.

În luptele de mai târziu, în Polonia-ru-sească, i-a înghețat piciorul drept. Așa a fost adus la Viena într'un spital, unde arhiducesa Zita l-a vizitat și i-a dăruit un orologiu de argint cu lanț de aur, — dela care Stanciu nu-și mai poate lua ochii. — (T. R.)

Dela Academia Română.

Despre pneumonii.

Comunicarea dlui profesor Dr. V. Babeș.

Vineri după amiazi Academia Română, întrunindu-se în sesiune generală, a ținut sedință publică, sub președinția dlui Dr. C. I. Istrati, — pentru ca d. profesor Dr. V. Babeș să-și desvolte comunicarea sa.

Savantul bacteriolog român a expus o serie de noi cercetări cu privire la cauzele cari produc *pneumonia*, — (*aprindearea de plămâni*).

Numai luna trecută, spune d. Dr. V. Babeș, au fost 461 de cazuri mortale de pneumonie.

Până acum se credea că pneumonia este datorită unui singur microb; cercetările mai noi au dovedit însă că această boală este produsă de o asociațiune întreaga de microbi. Sunt mulți microbi cari în stare normală n'au nici un efect dăunător, și cari pătrunzând prin trahee în plămâni aduc după ei pneumonia. Pe lângă microbii cunoscuți găsiți în mucoasa nazală și în faringe sunt și alți microbi cari sunt răspândiți în gură și în regiunea retro-faringelui.

Dr. profesor Dr. V. Babeș urmărește întreaga desvoltare a acestor microbi relevând pneumococul lui Fraenkel, cari își fac loc mai ales în bronșii. Cauza pneumoniei prin urmare se explică prin scoborârea acestor bacterii în plămâni.

Cercetările personale în această direcție ale dlui prof. Dr. V. Babeș au dovedit că în asociațiile microbiene, aceia cari joacă un rol preponderant în declararea pneumoniei sunt microbii: *microproteus amorfus* și *microbacteria transparenta*.

În pneumonii grave se manifestă și un microb, foarte greu de cultivat, anume *microbii mucogeni*, — microbi cari se găsesc și în cazurile de bronșită.

De asemeni alți microbi pneumococi de genul streptococilor, au același efect de gravitate în cazurile pneumonice, — studiate în mare parte, dar incomplet, — de Pfeiffer.

Pneumonia poate fi produsă deci și de alți microbi, nu numai de acela al lui Fraenkel. Cel mai periculos este microbul care seamănă cu acel *al ciurci*, și pe care d. profesor Dr. Babeș îl numește: *pseudo-pestosus*.

Cum se produce însă pneumonia? Pneumococul începe să se înmulțească și pătrunde în plămâni. Pneumonia se propagă de jos în sus. Pneumonia nu se află acolo unde sunt microbii, ci aceștia sunt totdeauna mai sus decât inflamația.

Pneumococii și celelalte asociații de microbi produc adesea și pleurezie chiar fără să existe pneumonia.

Problema pneumoniei mai trebuie să fie mereu cercetată cu deamănuntul. Dar important este că acești microbi mici descoperiți acum dau caracterul special al pneumoniei.

Ce profit însă are știința din aceste constatări? Un rezultat este că pneumococul nu este totul în pneumonie, drumul său este deschis de alte asociații microbiene. Cât privește vindecarea pneumoniei, nu avem o metodă de vindecare sigură și specifică a pneumoniei. Serul pneumococ n'a dat rezultate până acum. Dar direcția aceasta era greșită, căci nu s'a ținut seamă de ceilalți microbi. Și tocmai aceasta este greutatea, că sunt prea mulți microbi. Un studiu amănunțit și serios ne-ar putea însă arăta calea cea dreaptă.

Cartea verde Italiană — Cartea roșie austro-ungară.

II.

Cuprinsul opului diplomatic „Cartea roșie” a monarhiei e, pe scurt, următorul:

Se face mărturisirea, că cel dela conducerea afacerilor externe ale monarhiei austro-ungare nu au fost deloc surprinși de întorsătura pe care au luat-o lucrurile în Italia. Atitudinea Italiei le era de mult suspectă. Cu ocaziunea tratativelor referitoare la Algeiras Italia a manifestat deja o atitudine nehotărâtă, șovăitoare, iar cu ocaziunea anexării Bosniei și Herțegovinei o atitudine aproape dușmănoasă. Au urmat apoi tratativele dela Raconigi și cochetarea Italiei cu tripla înțelegere. După toate acestea, Germania și monarhia austro-ungară erau împăcate cu gândul, că izbucnind vre-un război, ca actualul război mondial, Italia nu-și va respecta datorințele la cari s'a obligat în tratatul de alianță. „Dar pe când ne așteptam și la aceasta, de altă parte ne așteptam și la aceea, ca Italia să manifeste cel puțin o neutralitate binevoitoare față de aliatele ei”, — spune ministrul nostru de externe.

Așteptării acesteia Italia a satisfăcut o bucată de vreme. În acest prim period al crizei, care a ținut până iarna, atitudinea Italiei a fost determinată de trei puncte de vedere direcționale, anume: de a rămânea deocamdată neutră, dar tot atunci de a se apuca din toate puterile de pregătirile militare, apoi de a-și motiva rămânerea în neutralitate cu textul tratatului, liniștindu-și aliații prin declarațiuni amicabile, și în urmă de a stăru, ca prin explicarea forțată a tratatului de alianță, la tot cazul să stoarcă monarhiei austro-ungare promisiuni, că dacă ar cucerii teritorii din Serbia sau din Muntenegru, va primi și Italia compensațiuni de egală valoare.

În „Cartea roșie” se arată însă, că nu aceasta trebuia să fie atitudinea Italiei. În contra Serbiei monarhia austro-ungară a pășit după atentatul dela Sarajevo. S'a pus în stare de apărare în contra atacurilor. Dar Rusia s'a amestecat în conflict și a atacat-o. Italia era acum datorare să sara în ajutorul Austro-Ungariei, pentru că articolul III din tratatul de alianță spune că: „în cazul dacă una, ori două, dintre înaltele aliate, fără provocare directă din partea lor, ar fi atacate de una, ori de mai multe dintre marile puteri, cari nu au semnat tratatul de față, și le-ar împlica în război, se ivește așa numitul casus foederis”. Italia s'a pus însă în stare de neutralitate binevoitoare!

Explicarea dată din partea Italiei articolului VII din tratatul de alianță, nu e corectă. Din textul articolului se vede clar, că cele cuprinse în el se refer numai la teritorii cari aparțin Turciei. Articolul acesta a fost trecut în tractat în anul 1887, la dorința Italiei, deci atunci, când chestia cuceririi și a recompensei nu putea să se refere decât numai la Turcia. În articolul acesta din tratat se spune precis, că e vorba despre malul Mării Adriatice și Egeice, aparținător Turciei. A fost deci corectă părerea ministerului de externe dela Viena, că articolul nu poate fi aplicat la conflictul cu Serbia și la eventuala ocupare de teritorii sârbesc.

Tocmai de aceea ministrul de externe austro-ungar nu s'a simțit obligat, să ceară învoirea prealabilă a Italiei, ca să poată trimite ultimul Serbiei. Dar după lungi tratative, la cari a participat și guvernul german, ministrul nostru de externe, cu considerare la atitudinea prietenească a Italiei, s'a învoit totuși, ca articolului să i se dea explicarea cerută de Italia, anume, promițând că va intra în tratative cu Italia în chestia compensațiilor, în cazul, când monarhia austro-ungară ar cucerii, fie în mod interinal ori definitiv, teritorii în Balcani, — fie oriunde. În 25 August 1914 guvernul italian a fost încunostințat despre aceasta și San Giuliano, ministrul italian de externe de atunci, și-a exprimat mulțumita pentru concilianța arătată, declarând, că într'adevăr, deocamdată nu este dată baza pentru începerea tratativelor.

Ceva mai înainte, în 2 August 1914, regele Italiei, Victor Emanuel, a răspuns pe cale telegrafică la o telegramă a monarhului nostru următoarele: „Am primit telegrama Maj. Tale. E de prisos a asigura pe Maj. Ta, că Italia, care a făcut toate eforturile posibile pentru conservarea păcii și care va face tot ce-i stă în putință, ca să promoveze restabilirea păcii, va manifesta față de aliatele ei o atitudine intimă amicală, conform tratatului triplei alianțe, conform sincerelor sentimente și conform intereselor celor mari pe cari trebuie să le apere. Victor Emanuel, m. p.”

Italia a început apoi să-și desvolte și întărească puterea armată. Să se pregătească de război. În țară s'a început agitația în contra monarhiei noastre. În parlament guvernul în mod treptat și-a schimbat părerea cu privire la neutralitatea binevoitoare. La început a vorbit despre o neutralitate necondiționată, apoi de o neutralitate „spectativă și înarmată”, iar la urmă Salandra

a ieșit pe față cu „sacro egoism”, cu lozinca cinică a demnității naționale. După moartea ministrului San Giuliano, ajungând Sonnino ministru italian de externe, politica Italiei a intrat în fază nouă. Gândul dominant era acela, de a aștepta, fără considerare la dorințele isvorite din tratat și la alte îndatoriri morale, ca cele două aliate aflătoare în lupte grele cu dușmanii lor puternici să slăbească, și atunci Italia să ceară Austro-Ungariei cedarea teritoriilor locuite de Italieni.

Primul pas în direcția aceasta s'a făcut în 11 Decembrie 1914 prin ambasadorul Italiei dela Viena. Trupele austro-ungare înaintau atunci în Serbia, iar guvernul italian, cu provocare la articolul 7 din tratatul de alianță, a urgit compensațiunile necesare pentru satisfacerea aspirațiunilor naționale. În Ianuarie 1915 guvernul italian, a făcut întrebare categorică la Viena, dacă e aplicat ministrul de externe austro-ungar să intre în tratative pentru cedarea unor teritorii de ale monarhiei?

Răspunsul dat dela Viena a fost acela, că Italia poate să caute compensațiuni numai acolo unde monarhia austro-ungară va avea favoruri, adică în Balcani. Cu ocaziunea legării tratatului nimeni nu s'a gândit la alte teritorii. În 9 Februarie 1915 ministrul nostru de externe a ridicat contra-pretențiuni, pe temeiul articolului 7 din tratat, după ce Italia a ocupat mai multe insule în Marea Egee și a ocupat Valona. Despre justele cereri ale monarhiei austro-ungare guvernul italian însă n'a voit să știe nimic. Iar la finea lunii Februarie 1915 a declarat, că dacă monarhia austro-ungară începe de nou ofensiva contra Serbiei, înainte de a ajunge la înțelegere cu Italia în privința compensațiilor, procedura aceasta a ei va fi considerată la Roma ca o violare a tratatului de alianță. Înțelegerea apoi, a spus guvernul italian, se poate face numai prin cedarea de teritorii austro-ungare.

Pretențiunile astfel formulate ale Italiei au creiat o situațiune clară. Acum se știa ce vrea Italia. Era destul de clar, că guvernul italian de aceea a agitat populațiunea țării cu ajutorul presei și de aceea a dus opiniunea publică la extas, pe când el a făcut toate pregătirile pentru mobilizare, ca prin aceasta să facă presiune asupra monarhiei austro-ungare. Acum era învedereat, că raporturile cu Italia numai așa pot fi îmbunătățite, dacă monarhia austro-ungară îi cedează anumite teritorii, dacă aduce jertfe mari.

Natural, că ministrul de externe austro-ungar nu s'a putut învoi la aceasta numaidecât. A trecut multă vreme până au putut fi chibzuite bine lucrurile. În 9 Martie 1915 apoi baronul Burian cu învoirea monarhului și a celor două guverne dela Viena și Budapesta, a comunicat ambasadorului italian dela Viena, că e gata să intre în tratative. Dar cu aceasta a fost rezolvită numai o parte a chestiei. Înainte încă de a se putea proceda la rezolvirea părții a doua, guvernul italian a pășit cu cereri noi și imposibile, tradându-se prin aceasta, că el nu vrea înțelegerea. A cerut anume, ca concesiunile teritoriale cari i se vor face în cursul tratativelor, să fie realizate *imediat*. Condiție, care nu putea fi acceptată din partea monarhiei noastre. Monarhia noastră nu putea să cedeze Italiei, înainte de terminarea războiului, teritorii dela graniță, foarte însemnate din punct de vedere strategic, atunci, când n'are garanții, că Italia va rămânea și pe mai departe neutră, ori apoi intrând în acțiune cu puterile din tripla înțelegere, ne va ataca din pozițiile bune, din întâriturile cedate ei de bună voie.

Condiția aceasta a Italiei a fost deci respinsă în mod categoric. Partea din Tirolul de sud, locuită de Italieni, i s'a promis însă în 27 Martie 1915. În 10 Aprilie 1915 guvernul italian și-a precizat de nou cererile, cari erau atât de exagerate, încât s'a văzut din ele din nou, că nu se voiește înțelegerea, ci se caută nod în papură, pentru conflictul cu armele. Atunci deja guvernul italian era ferm decis de a trece la tripla înțelegere, stricând alianța cu puterile centrale.

Tratativele au pauzat puțin, apoi au fost reluate, și din partea monarhiei austro-ungare s'au făcut propuneri noi, iar guvernul italian a răspuns cu nota din 4 Maiu 1915, când și-a anunțat ieșirea din tripla alianță, care i-a adus foloase imense în curs de 33 de ani. Ministrul nostru de externe nu a pierdut nici atunci paciența și speranța; credea că înțelegerea totuși se va putea lega. A făcut propuneri noi la Roma, cerând numai atât dela guvernul italian, ca să declare, că va rămânea neutră până la sfârșit, dar dela Roma n'a venit nici un răspuns. În 20 Maiu 1915 guvernul italian a pășit apoi în fața parlamentului cu declarațiile cunoscute, iar în 23 Maiu 1915 a trimis la Viena declarația de război.

Acesta e cuprinsul, bazat pe documente autentice, al „Cărții roșii”, publicată din partea ministrului nostru de externe cam în același timp, când a apărut și *Cartea verde* italiană. (T. R.)

Trei întruniri în București.

Capitala României a fost Duminecă în cursul întregii zile teatrul unor mari manifestațiuni publice, toate în legătură cu politica externă a României, dar fiecare apărând un punct de vedere deosebit.

Înainte de amiază a avut loc o manifestație, organizată de conducătorii „Acțiunii Naționale” și a „Ligei”.

Manifestanții meseriași adunați la Dacia au cerut ca în politica externă să fie lăsat liniștit guvernul, care are toată răspunderea și care e în măsură să aibă și cele mai exacte informațiuni, să lucreze astfel după cum crede de cuviință.

Cu alte cuvinte, meseriași adunați la Dacia, nu s'au pronunțat nici pentru războiul imediat, nici pentru neutralitate definitivă, ci au crezut că cea mai nimerită politică și mai conformă cu interesele mari ale țării, este ca *toți Românii prin atitudinea lor liniștită și calmă să sprijine acțiunea guvernului.*

Nu de aceeaș părere însă sunt *socialiștii*, cari s'au adunat și ei la Circul Sidoli. Aceștia, cred că *România trebuie să rămână definitiv neutră.*

În vederea acestor manifestațiuni de păreri și sentimente opuse, poliția capitalei luase întinse măsuri pentru menținerea ordinii.

Autoritatea polițienească, dacă a înțeles să lase liberă manifestarea sentimentelor și părerilor ce manifestau, luase însă hotărârea de a reprima orice încercare de turburări.

Pentru a-și înlesni această hotărâre fără a face uz de forța ei, poliția a pus în vedere, din ajun, comitetelor celor trei manifestațiuni că trebuie să se supună unui itinerariu de mai înainte fixat, al parcursului pe unde se putea manifesta.

Grație acestui aranjament atât la manifestația de dimineață cât și la cele de după amiază, nu s'a simțit nevoia intervenției trupelor, încazarmate totuși toată ziua.

Ca răspuns la manifestațiile de Duminecă oficiul guvernului român „L'Independance Roumaine” publică un articol retrospectiv asupra războiului european, ajungând la următoarea concluziune:

„Ne apropiem de episoadele culminante ale marelui război european. Odată mai mult facem un apel cald către opinia publică românească de-aș păstra tot calmul în fața evenimentelor cari se desfășoară.

Interesele României vor fi cu atât mai bine păzite, cu cât fiii săi vor da dovadă de disciplină și unire: porfiriile și mișcările sacadate nu pot decât să-i strice”.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 2 Iunie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe teatrul rus: Inamicul și-a reînnoit atacurile violente împotriva pozițiilor trupelor aliate alătoare spre ost dela râul San. Pretutindeni am respins din nou aceste crâncene atacuri ale inamicului, pricinuindu-i pierderi grave. Pe frontul sudic al Przemyslului am mai luat cu asalt două fronturi. Ofensiva noastră spre sud dela Nistru progresează bine. Ieri am luat cu asalt pozițiile inamice pe terenul dintre Stryj și Drohobitz. Mari forțe rusești, cari inițiaseră atacuri împotriva pozițiilor noastre din regiunea Solovina, în Galiția sudorientală, au suferit pierderi grave, iar pe alocurea s'au retras în desordine. În luptele date în cursul unei mai trupele aliate de sub comanda supremă austro-ungară au capturat: 863 ofițeri, 268 mii 869 soldați, 251 tunuri grele și ușoare, 576 mitraliere și 189 care pentru munițiuni. Apoi se mai adăugă la acestea o mare cantitate de material de război, care numai dela o singură armată din Carpați a fost luat: vre-o 8500 obuze pentru tun, 5 milioane și jum. cartușe de infanterie, 32 mil pusti rusești cu repetiție și 21 mii arme (baionete, săbii etc.)

Pe teatrul italian: Toate inițiativele inamice până acum au rămas infructuoase. Bombardarea fortificațiilor

noastre de pe platoul Lavarone-Folgară și unele din Carintia cu o considerabilă cheltuială de obuze grele nu a putut să pricinuiască pagube mai importante. Afară de acestea lupte mai mari nu s'au dat nici la frontiera Tirolului, nici la a Carintiei. La litoral am respins cu grave pierderi pentru inamic atacurile italiene împotriva culmei Krn. Comunicatul comandei marinei italiene despre efectele bombardării Polei de către un dirijabil italian, nu corespunde adevărului. În total au explodat 4 bombe, dar pagubele materiale sunt foarte minime. Incendiu nu s'a produs deloc. Bombardarea contra Monfalconci nu a pricinuit pagube. Bucăți de stâncă au rănit ușor o persoană civilă.

Berlin, 2 Iunie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe teatrul occidental: Am împușcat un aeroplan englez la Bixshoote, spre nordost dela Steenstraat. Am capturat piloții, un ofițer belgian și unul englez. Am recucerit fabrica de zahăr situată spre Vest dela Souchez, pe care Francezii o luaseră în cursul după-amiezei de ieri. Am respins un atac francez dat în orele de seara împotriva pozițiilor noastre dela Neuville și spre sud dela Neuville. Inamicul mai deține încă numai o parte avansată din tranșeele noastre dealungul drumului Neuville—Ecurie. Lupta din apropiere pentru părți de tranșee în Bois de Pretre continuă încă.

Pe teatrul oriental: Am dat lupte reușite cu mici detașamente rusești la Neuhausen, 50 klm. spre nord-ost dela Libau și la Shidiki, 65 klm. spre nordost dela Libau, precum și mai spre sud, în regiunea Sawle și la Dubissa spre sud-ost dela Kielny, apoi între Ugiany și Biragola. La Sawle am capturat 500 oameni.

Pe teatrul sud-oriental. Ieri am mai luat cu asalt alte două forturi ale Przemyslului, la Dunkovitz. După victoria dela Stryj trupele aliate au înaintat ieri în direcțiunea Medenitze. În cursul lui Maiu am capturat pe teatrul sudoriental 863 ofițeri și 268 mii 869 soldați, 251 tunuri și 576 mitraliere; din această pradă trupele de sub comanda general-colonelului Mackensen au capturat singure 400 ofițeri, între cari 2 generali, 152 mii 254 soldați, apoi 160 tunuri, între cari 28 grele și 403 mitraliere. Adăugând numărul prizonierilor capturați, pe teatrul oriental și pe cel dat ieri publicității, în cursul unei mai aliații au capturat dela Ruși 1000 ofițeri și peste 300 mii soldați de rând.

Budapesta, 3 Iunie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe teatrul rus: Ieri noapte, trupe germane au luat cu asalt ultimele poziții rusești pe frontul nordic al Przemyslului, iar azi la ora 3 și 30 m. a. m. au intrat dinspre nord în oraș. Corpul nostru al X a intrat dinspre vest și sud. Primele lui detașamente cu puțin după orele 6 a. m. au ajuns în piața mare a orașului. Importanța acestui succes este incalculabilă. Spre nord dela Stryj ofensiva trupelor aliate progresează îmbucurător. În luptele de până acum dela Stryj am capturat 60 ofițeri și 12 mii 165 soldați, 14 tunuri și 35 mitraliere.

Pe teatrul italian: La frontiera Tirolului și la cea a Carintiei Italienii au continuat în numeroase puncte bombardarea infructuoasă a fortificațiilor noastre. Detașamentele inamice cari au ajuns în raza focului nostru, au fugit. Astfel pe platoul dela Folgară un regiment italian, la Misurina mai multe companii, iar la Gradisca o patrulă de ofițeri au atacat prin surprindere un detașament de cavalerie și de bersaglieri.

Berlin, 3 Iunie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe teatrul occidental: Pentru binefortificata localitate Hoop, ocupată de Englezi, la vre-o 3 klm. spre ost dela Ypern, se dă o luptă care ne favorizează nouă. Ieri am fost siliți să distrugem turla bisericii Martin dela Ypern, unde am descoperit puncte de observații inamice. Acțiunea de război a fost iarăși foarte viuă în pădurile situate spre nord dela Arras, peste frontul Souchez-Neuville, și spre sud de aci. În aceste puncte Francezii au inițiat repetite atacuri puternice după amiază și noaptea, cari pe alocurea au fost crâncene și la piept. Pretutindeni Francezii au suferit pierderi foarte grave, fără ca să obțină avantaje. Lupta e încă în curs pentru fabrica de zahăr de lângă Souchez. Și în cursul zilei de ieri focul artileriei franceze, îndreptat împotriva satelor dela spatele frontului nostru, a secerat numeroase jertfe franceze. Astfel, la Angres au fost uciși respective răniți 5 bărbați, 15 femei și 10 copii, iar la Marizourt 2 femei. Luptele în Bois de Pretre nu sunt încă terminate. În Vosgi, piloții noștri au aruncat bombe asupra stațiunii de etapă și a gării căii ferate dela Remisemont precum și asupra lagărului inamic de lângă Hohnack. Azi dimineață s'au dat neînsemnate lupte de tranșee lângă Metzoral, în regiunea șesului Fecht.

Pe teatrul oriental situația e neschimbată.

Pe frontul sudoriental: Azi dimineață am ocupat fortăreața Przemysl, după ce noaptea luasem cu asalt ultimele fortificații ale frontului nordic. Cantitatea prăzei încă nu poate fi evaluată. Contraatacurile Rușilor împotriva coloanelor și a pozițiilor noastre spre sud dela Jaroslau, au eșuat complect. Armata de sub conducerea generalului Linsingen înaintează în direcțiunea Zydzow, spre nord dela Stryj și dă lupte spre vest dela Mikolajow pentru sectorul Nistrului. Prada luată în luptele de lângă Stryj este de: 60 ofițeri, 12 mii 175 soldați, 11 tunuri și 35 mitraliere.

Luptă maritimă în sinul finlandez.

Stockholm. — Nordens anunță că călătorii ce sosesc din Finlanda spun că dinspre sinul finlandez au auzit bubuituri de tunuri, cari se auziau chiar și în Helsingfors. Un vas de război rusec a sosit avariat în portul dela Helsingfors.

Radicalii din Spania și războiul.

Montreux. — „Temps” anunță că șeful radicalilor din Spania, Leroux în discursul său ținut în Teneriffa, a accentuat că Spania trebuie să intervină în războiul european. Poporațiunea a demonstrat alaltăieri împotriva lui, strigând că vrea să ducă Spania spre prăpastie.

Aeroplanele austro-ungare deasupra Muntenegrului.

Chlasso. — Din Cetinje se anunță: Trei aeroplanes austro-ungare au aruncat alaltăieri bombe asupra liniei ferate dela Antivari, Plasinico, Virpazar, Podgorița și asupra vapoarelor de pe lacul Scutari

Ultimul Statelor-Unite către Mexico.

Londra. — „Daily News” anunță din Washington: Președintele Wilson a adus la cunoștință, că a provocat pe toți șefii partidelor mexicane să pună capăt războiului civil căci în caz contrar Statele-Unite se vor vedea silite să intervină. În ministerul de război și marină american se desvoltă o activitate potențată. Se fac pregătiri pentru pașii, pe cari președintele Wilson îi găsește de necesar de a-i întreprinde față de Mexico.

Trupe germane împotriva Italianilor.

Viena. — „Fremdenblatt” scrie: Corespondentul ziarului berlinez „Lokalanzeiger” anunță că în lupta recentă dela Lavarone au luat parte și trupe germane. În consecință a avut loc cazul care l'a anunțat principele Bülow la Consulta, că adică, forțele germane luptând împreună cu cele austro-ungare, Italienii atacând trupele austro-ungare se vor găsi în față și cu trupe germane. Acest fapt apoi va face inutilă declararea de război.

Consiliu de miniștri în București.

București. — „Dimineața” scrie că în consiliu de miniștri, ce a avut loc Luni, d. Brătianu ar fi declarat că României, ne mai primind nici o propunere din partea Rusiei, nu-i rămâne altceva, decât să-și păstreze neutralitatea și pe mai departe.

America trimite o nouă notă Germaniei.

Rotterdam. — Din Washington se anunță: După o conferință de două ore între Bryan și președintele Wilson, guvernul Statelor-Unite a conceput textul unei noi note către Germania. Părerea generală e că președintele Wilson, presionat de atitudinea unisonă a presei americane, privește răspunsul Germaniei la nota americană, trimisă în chestia Lusitaniei, de e-vasivă.

Presă bulgară despre demersurile făcute de tripla înțelegere la București și Sofia.

Sofia. — Semioficiosul „Utro” ocupându-se de marile demersuri ce se fac actualmente pe lângă România și Bulgaria, pentru a le determina să intre în acțiune alături de tripla înțelegere, după ce arată că și aceste demersuri vor rămâne și de astădată fără nici un rezultat scrie următoarele:

„Memersurile ce se fac actualmente la București și Sofia sunt bine calculate și puse intenționat la cale, pentru a scăpa Rusia, de un mare și ireparabil dezastru”.

„Sdrobotă complectamente, Rusia intenționează să-și refacă astăzi prestigiul pierdut, cu ajutorul a două țări, în care a lovit, atunci când a putut.

„Rusia are nevoie de România, pentru a-și spăia rușinea învingerilor din Galiția, cum de altfel are nevoie și de Bulgaria pentru a cuceri Constantinopolul.

„Să sperăm însă că aceste două țări, nu se vor preta la combinațiunile Rusiei, care odată scăpată de dezastru, va căuta să înghită pe binefăcătoarele ei de astăzi.

In altă parte ziarul „Utro” arată, că tripla înțelegere a făcut în ultimul timp propuneri concrete Bulgariei, pentru a intra în acțiune, dar că d. Radoslavoff a refuzat să înceapă tratative, menținându-și punctul său de vedere, adică neutralitatea cea mai absolută.

Submarine în apele Albaneze.

București. — „Journal des Balkans” anunță din Niș, că la gura râului Boian, în apropiere de San Giovanni di Medua s'au arătat în repetite rânduri submarine, cari transportă muniție și ofițeri pentru Albanezi.

Rusia transportă trupe în Serbia.

București. — „Minervei” i se anunță din Brăila: Marți dimineața au trecut la deal pe Dunăre mai multe vapoare rusești, cari duceau muniție în Serbia. Cam de vre-o două săptămâni zilnic trec neîntrerupt astfel de transporturi rusești pe Dunăre spre Sârbia. Flota comercială rusească din Reni nedispunând de destule vase, necesare pentru transportarea de muniție și soldați pentru Sârbia, guvernul rusesc a închiriat în acest scop prin agenți vapoare străine și numeroși piloți, precum și căpitani pentru vapoare, cari să conducă circulația vapoarelor pe Dunăre.

Atitudinea Bulgariei.

Sofia. — Oficiosul guvernului „Narodni Prava”, declară într'un comunicat, că știrile lansate în presa română despre o alianță balcanică sau despre tratative ce s'ar urma între unele state balcanice pentru a se stabili o înțelegere politică, sunt cu totul neîntemeiate. Ziarul adaugă apoi că svonul despre o apropiată mobilizare în Bulgaria este cu totul fals. „Poporul, — spune comunicatul din „Narodni Prava” — să fie liniștit, și fiecare să-și vadă neturburat de afacerile sale.

Ziarul „Mir”, organul fostului prim-ministru Gheșoff, având bune relații în cercurile triplei înțelegeri, spune, în privința tratativilor și propunerilor triplei înțelegeri, că ultimele propuneri și acelea, cari se mai așteaptă, nu sunt decât dezvoltarea logică a propunerilor făcute încă din luna Iunie. Prin aceste propuneri se oferă Bulgariei anumite compensațiuni, dacă va rămâne în neutralitate, și se adaugă că dacă va participa la război, compensațiunile, firește, vor fi și ele sporite.

Ziarul „Utro” constată că nu-și poate vinde neutralitatea. Turcia ar trebui să înțeleagă aceasta și să facă concesii teritoriale Bulgariei de bună voie pentruca astfel să se ajungă la relațiuni amicale între Turcia și Bulgaria. Guvernul Radoslavoff ar trebui să insiste în această direcție, fără să întârzie și fără să aștepte sfârșitul războiului.

Hötendorf despre câmpul de război Italian.

Budapesta. — Dela cartierul pressei se anunță: Șeful statului major Conrad Hötendorf a declarat unui colaborator, dela un ziar din străinătate, că Italia este cel mai propriu teritoriu al preocupății sale. Ani întregi a studiat acest teren și s'a pregătit de fapt pentru acest război. Speră într'un neapărat succes, dar — a adăugat șeful statului major — știrile de război ieftine nu trebuie să ne îmbete. Succesul îl vom avea, dar trebuie să trecem mai întâi prin proba ce ne așteaptă.

† Silvestru Moldovan.

Cu nespuse regret aflăm din coloanele confratelui „Gaz. Transilvaniei” dureroasa știre despre moartea fostului coleg de redacție a numitului confrate și a distinsului vechiu gazetar român care a fost Silvestru Moldovan.

„O boală grea de nervi, — scrie confratele din Brașov — urmările unei munci îndelungate și încordate în serviciul ziaristicii noastre naționale, l'a silit pe regretatul nostru coleg încă în vara anului trecut să-și întrerupă colaborarea la ziarul nostru, iar cu 1 Ianuarie a. c. să-și ceară pensionarea la fondul ziaristilor.

Agravându-i-se însă boala tot mai mult, a fost internat în ultimul timp în institutul de alienați din Sibiu, unde a încetat din viață Luni, în 31 Maiu n. Inmormântarea a avut loc Mercuri în Sibiu.”

Din acest prilej „Fundatiunea pentru ajutorarea ziaristilor români” a lansat următorul anunț funebru:

Silvestru Moldovan,

fost redactor al „Gazetei Transilvaniei”,

după o activitate îndelungată și rodnică de peste 30 de ani, ca publicist și ziarist român, a încetat din viață Luni la 31 Maiu st. n. în etate de 54 ani.

Prietenii și cunoscuții săi sunt rugați a participa la înmormântare, care va avea loc azi, Mercuri, în 2 Iunie st. n. la orele 4 p. m. din capela cimiterului central în acelaș cimitier.

Sibiu, la 2 Iunie 1915.

Fundatiunea pentru ajutorarea ziaristilor români.

Aflând noi abia ieri seară despre moartea nefericitului nostru confrate am expedit imediat o telegramă de condoleanțe la adresa confratelui „Gazeta Transilvaniei”.
Odihnească în pace!

INFORMAȚIUNI.

Arad, 4 Iunie 1915.

Oițer erou. — Sublocotenentul Dionisie Marculescu dela regimentul de honvezi nr. 7 a fost pentru ținuta sa eroică în fața dușmanului decorat din partea comandei supreme a armatei cu medalia de argint pentru vitejie. Tânărul sublocotenent, care astă toamnă ieșise din școala militară de honvezi din Oradea-mare și a fost împărțit în armată cu rangul de stegar, e fiu de țărani români din Topolovețul mare (com. Timiș). Sublocotenentul Dionisie Marculescu a fost ca elev al școlii reale din Timișoara și al școlii militare din Oradea-mare totdeauna între cei mai distinși.

Felicitări!

Alegere de preot în Giula. Ni se scrie: Dumineca trecută, în 30 Mai n. s'a ținut alegerea de preot în parohia Giula, oraș mare român. Dintre cei 6 candidați a fost ales cu mare însuflețire tânărul profesor dela seminarul nostru din Arad, d. Dr. Ștefan Muntean. Alegerea s'a făcut sub conducerea dlui protopop Dr. Dimitrie Barbu și a decurs în cea mai deplină ordine și liniște. Influința și de vremurile grele de acum, alegătorii au fost conștii că ei reprezintă și binele fiilor și nepoților lor aflători pe câmpul de luptă, de aceea au căutat să se grupeze în jurul celui mai tânăr, dar cu cele mai frumoase pregătiri. Toți au convingerea că prin Dr. Ștefan Muntean parohia noastră va porni pe calea propășirii drepte. Așa să fie. — Un alegător.

Nevasta lui Asquith s'a anunțat ca muncitoare în fabricile de muniție. Din Rotterdam se telegrafiază: Nevasta primului ministru englez, Asquith, s'a anunțat să lucreze ca muncitoare în fabrica de muniție a statului din Woolwich. Dna Asquith lucrează în fiecare săptămână în altă fabrică.

Edison despre sfârșitul războiului. Din Stockholm se anunță: Intrebat de un colaborator al ziarului „Svenska Dagblad”, Edison a răspuns că are încredere în o colaborare a tuturor oamenilor de știință din toate țările. Când ura nu va mai întuneca judecata oamenilor — a spus Edison — bărbații de știință vor fi intermediarii între popoare.

Agitația electorală a lui Venizelos. După cum se anunță din Atena aderenții lui Venizelos dezvoltă o agitație foarte puternică în vederea apropiatelor alegeri parlamentare. Partidul venizelist câștigă tot mai mulți aderenți în Macedonia, deși guvernul grecesc luptă din toate puterile sale împotriva acestui partid.

x **Târgul de țară** al comunei Szelistye cot. Szeben se va ține în 11 Iunie 1915 pentru oi și porci, în 12 și 13 pentru vite cornute și cai, iar în 14 târg de mărfuri.

Ultima oră.

CHEIA LEMBERGULUI E ÎN MÂNĂ NOASTRĂ.

Budapesta. — Dela cartierul pressei se anunță: Prin recucerirea Przemyslului situația armatei rusești, ce se clatină în urma loviturilor zdrobitoare primite, s'a agravat în mod extraordinar. Frontul aliaților se întinde acum dela vărsarea râului San în Vistula până la Lubacovka, iar de aci indoindu-se spre apus în formă de arc se întinde pe culmile ce se găsesc spre ost dela Bobrarka, spre ost dela Przemysl în direcția Sambor și Mikolalev.

Aripa stângă dela nord a liniei noastre pătrunde peste San ca un ic în linia inamică, amenințând în coaste forțele rusești, ce au avansat până la Seniava, cu armatele noastre de asediare devenite libere prin recăștigarea Przemyslului. Pozițiile Rușilor au în această parte o situație și mai rea.

Probabil că Rușii își vor retrage forțele avansate în direcția cursului superior al Sanului, pentru ca să nu ajungă într'o situație de tot critică.

Căzând cetatea, Rușii nu-și mai pot menține pozițiile nici la San. Trupele noastre liberate exerciază o mare presiune asupra pozițiilor rusești dela Nistru. Armata noastră ce asedia Przemyslul se găsește acum la 60 kilometri dela Lemberg.

Cu căderea Przemyslului a ajuns în mâinile noastre material de artilerie și de aprovizionare în cantitate și de-o valoare de nepretuit. Sigur, că căderea cetății va avea o importantă influință politică asupra dușmanilor noștri și a statelor neutrale.

Rușii au declarat ocuparea Przemyslului de cel mai important eveniment al războiului, care are o influință decisivă.

Din punct de vedere strategic de fapt e de o importantă decisivă pentru operațiunile noastre din Galiția, că au pierdut linia Sanului. Aceasta a fost cheia drumului Grodeck-Lemberg și consecințele imbecitate se vor arăta în zilele cele mai apropiate.

RUȘII AU EVACUAT PRZEMYSULUL.

Budapesta. — Dela cartierul pressei se anunță despre ocuparea Przemyslului următoarele:

După cucerirea forturilor de nord ale cetății, am deschis un foc violent de artilerie împotriva celorlalte forturi. Rușii au evacuat cetatea pe la miezul nopții.

Trupele bavareze au găsit Przemyslul gol. Spre dimineață am luat în stăpânire întreg sistemul de forturi și orașul.

La cartierul nostru principal, dimineața s'a sărbătorit ocuparea Przemyslului. Întreg orașul e pavozat cu steaguri. Arhiducele Frideric l-a felicitat pe reprezentanții statului major german strângându-le cu căldură mâna.

DUEL DE ARTILERIE PE CÂMPUL DE RĂZBOIU DELA SUD.

Zurich. — Pe câmpul de război dela sud au loc numai dueluri de artilerie mai mici. Sârbii și Muntenegrenii, lipsindu-le muniția se arată slabi, chiar și pentru apărare.

APPONYI LA MONARHUL.

Vilna. — M. Sa monarhul l-a primit în audiență azi înainte de amiază la orele 11 pe contele Apponyi.

Redactor responsabil: Constantin Savu